

JOUW WERELD, JOUW WOORDENSCHAT

Hoe zag jouw leefwereld eruit toen je klein was?

De omgeving waarin je opgroeit heeft invloed op de woorden waarmee je als kind in aanraking komt. Bij CitoLab gingen we aan de slag met de vraag: kunnen we een deels gepersonaliseerde woordenschattoets ontwikkelen?

DOOR ELINE VEERMAN

Elke omgeving biedt zo zijn eigen unieke woorden. Een eigen set woorden die niet beter of slechter is dan een set van een ander kind, uit een andere woonplaats, met andere hobby's en interesses. Iedereen heeft een eigen 'taal van het hart'. Het bracht ons bij CitoLab (onderdeel van Stichting Cito) op de vraag: kunnen we een deels gepersonaliseerde woordenschattoets ontwikkelen?

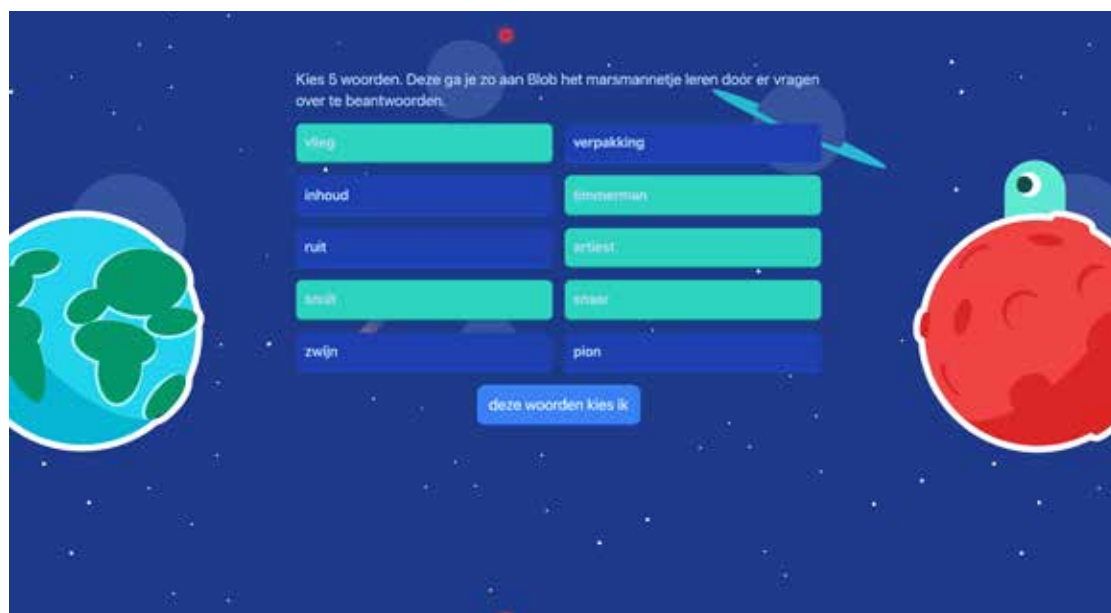
Woordenschattoets met eigen inbreng

De huidige woordenschattoetsen presenteren meestal een beperkte set woorden die niet altijd aansluit op de persoonlijke leefwereld van een leerling. In de woorden van Marica Balk, projectleider Wordmars: "Je zult maar net een toets treffen met relatief veel woorden die niet gangbaar zijn in jouw sociale omgeving." Hierdoor kunnen leerlingen het gevoel krijgen dat ze niet echt kunnen laten zien welke woorden ze kennen, wat kan leiden tot frustratie. Wij vinden het belangrijk dat leerlingen zelf invulling kunnen geven aan de toets én dat leerkrachten waardevolle inzichten krijgen over de woordkennis van leerlingen. Met Wordmars, een prototype voor een nieuwe woordenschattoets, doen we het bij CitoLab dan ook anders. De leerlingen krijgen een actieve rol. Ze bepalen zelf welke woordcategorieën in de toets terugkomen. We noemen het ook wel 'woordbubbels', onderwerpen die de leerling aanspreken.

Woordenschat meten met Wordmars

In elke onderwijsleersituatie speelt woordenschat een essentiële rol. Denk aan: alle lees-, schrijf-, spreek-, luister-, en leeractiviteiten in de klas. Een leerling heeft woordkennis nodig om nieuwe kennis op te doen én om nieuwe woorden en de achterliggende betekenissen te leren. Het vergroten van de woordenschat van een leerling is over het algemeen een leerweg van een aantal jaren. Juist daarom is het van belang om af en toe te kijken hoe leerlingen ervoor staan, te zien wat ze in hun mars hebben. Dat helpt om de leerweg gericht voort te zetten. Het prototype Wordmars maakt het leren fijner. En niet onbelangrijk: het geeft leerkrachten inzicht in de leefwereld van leerlingen.

Hoe het werkt? Allereerst is het van belang om te weten dat het prototype Wordmars in ontwikkeling is. In onderstaande afbeelding zie je een voorbeeld van keuzemogelijkheden voor leerlingen. In deze variant van Wordmars kozen leerlingen tussen woorden. In de meest recente variant, op het moment van schrijven (juli 2023), kiest de leerling uit een aantal categorieën in plaats van woorden. Vervolgens maakt de

leerling een toets. Daarin krijgen ze zeven vragen uit de eigen gekozen categorieën, die voor elke leerling anders zijn, en zeven vragen uit een vaste set, die voor elke leerling hetzelfde zijn. Dit doen zij drie keer. De leerling maakt in totaal 21 vragen met woorden uit de eigen gekozen categorie en 21 vragen met vaste woorden.

Waar we nu staan met Wordmars

Sinds 2021 onderzoeken we bij CitoLab of we een deels gepersonaliseerde woordenschattoets kunnen ontwikkelen. Tot nu toe weten we dat eigen inbreng in een toets leerlingen kan motiveren. Ook zien we dat de omvang van die keuze en de instructie die we hierover aan een leerling geven, invloed heeft op de uitkomst. "In eerste testen van Wordmars toonden leerlingen vertrouwen tijdens het maken van de toets en waren ze trots op hun resultaat. Als vervolgens de vraag komt 'Mag ik nog meer levels spelen?', maakt ons innovatiehart een sprongetje!", vertelt Marica Balk. In de komende pilot wordt onderzocht op welke manier we zinvol kunnen rapporteren over de eigen inbreng van leerlingen en hoe zij omgaan met eigen keuze in woordenschattoetsen.

Wordmars kosteloos uitproberen in de klas

Met onze prototypes gaan we regelmatig de klas in. Bij CitoLab zijn we altijd op zoek naar leerkrachten en leerlingen die met ons mee willen denken, bouwen en testen. Alleen zo kunnen we écht vernieuwen en meetinstrumenten maken waar scholen behoefte aan hebben. Ben jij leerkracht van groep 5 of 6 en lijkt het je leuk om Wordmars kosteloos uit te proberen met je leerlingen? Laat het weten door de QR-code te scannen of te mailen naar citolab@cito.nl. We komen graag langs!

Ken je ons al? Wij zijn CitoLab

Sinds 2018 geven wij vanuit CitoLab, onderdeel van Stichting Cito, invulling aan het label 'Cito Kennisorganisatie'. Wij vergroten én delen kennis over onderwijskundig meten. Dat doen we door onderzoeksprojecten uit te voeren, prototypes te bouwen, data-analyses te maken en software te ontwikkelen. Vanzelfsprekend werken we daarbij samen met de onderwijspraktijk, de wetenschap, beleidsmakers en andere partners. De kennis die we vergaren, houden we niet voor onszelf. We delen wat we weten en vertalen dit waar dat kan. Dit keer met trots via dit artikel in de Nationale Onderwijskrant. Ben je nieuwsgierig naar onze prototypes en onderzoeksresultaten? Ga naar cito.nl/onderzoek-innovatie/ of volg ons op LinkedIn ([linkedin.com/showcase/citolab-stichting-cito/](https://www.linkedin.com/showcase/citolab-stichting-cito/)). We houden je graag op de hoogte!

CITO Lab

Het unieke van Wordmars

- De woordcategorieën sluiten aan bij de persoonlijke leefwereld van leerlingen.
- Leerlingen ervaren minder stress omdat ze zelf de regie kunnen pakken, dat geeft vertrouwen.
- Leerlingen kunnen laten zien welke woorden ze kennen. Bijvoorbeeld 'schildersezel', omdat ze van schilderen houden of in een creatieve omgeving zijn opgegroeid.

